

Ekonomická univerzita v Bratislave
Fakulta medzinárodných vzťahov

Leonid Raneta

Ekonomika štátov SNŠ

Vydavateľstvo EKONÓM

2012

Autor ©

Ing. Leonid Raneta, PhD.

Recenzenti

prof. h. c., RNDr. Dušan Podhorský, DrSc.

Dr. h. c. prof. Ing. Ľudmila Lipková, CSc.

Jazyková redaktorka

Mgr. Marianna Mišúrová

Za odbornú stránku textu, korektúru a konečnú verziu publikácie zodpovedá autor.

Schválené pedagogickou a edičnou komisiou Ekonomickej univerzity v Bratislave v edičnom pláne na rok 2012 ako monografia.

ISBN 978-80-225-3434-5

Obsah

Zoznam tabuliek	7
Zoznam obrázkov	9
Zoznam skratiek	11
Predslov	12
1 Úvod do problematiky a základné kategórie	15
2 Spoločenstvo nezávislých štátov (SNŠ)	23
2.1 Všeobecná charakteristika SNŠ	23
2.1.1 Ekonomická charakteristika SNŠ	25
2.2 Iné integračné zoskupenia štátov SNŠ	32
2.2.1 Eurázijské hospodárske spoločenstvo (EurAsEC)	32
2.2.2 Stredoázijská organizácia spolupráce (The Organization of Central Asian Cooperation, OCAC)	33
2.2.3 Organizácia zmluvy o kolektívnej bezpečnosti	34
2.2.4 Colná únia Bieloruska, Ruskej federácie a Kazachstanu	34
2.2.5 Jednotný ekonomický priestor (JEP)	35
2.2.6 Únia Ruskej federácie a Bieloruska	36
2.2.7 Eurázijský zväz (EAC)	37
3 Ekonomika Ruskej federácie	39
3.1 Všeobecná charakteristika	39
3.1.1 Štátne zriadenie	43
3.1.2 Náčrt historického vývoja	44
3.1.3 Obyvateľstvo a demografický vývoj	47
3.2 Makroekonomický vývoj	48
3.2.1 Menová oblasť	54
3.2.2 Sektorová štruktúra hospodárstva	60
3.2.3 Zahraničný obchod a investície RF	78
3.2.4 Konceptia rozvoja Ruskej federácie do roku 2020	87

4	Analýza ekonomík európskych štátov SNŠ	93
4.1	Ukrajina	93
4.1.1	Všeobecná charakteristika	94
4.1.2	Makroekonomický vývoj	96
4.1.3	Sektorová štruktúra hospodárstva	99
4.1.4	Zahraničný obchod a investície	106
4.2	Bielorusko	113
4.2.1	Všeobecná charakteristika	113
4.2.2	Makroekonomický vývoj	117
4.2.3	Sektorová štruktúra hospodárstva	120
4.2.4	Zahraničný obchod a investície	125
4.3	Moldavsko	131
4.3.1	Všeobecná charakteristika	132
4.3.2	Makroekonomický vývoj	139
4.3.3	Sektorová štruktúra hospodárstva	144
4.3.4	Hodnotenie ekonomiky vybranými zahraničnými inštitúciami	153
5	Analýza ekonomík stredoázijských štátov SNŠ	155
5.1	Kazachstan	155
5.1.1	Všeobecná charakteristika	156
5.1.2	Makroekonomický vývoj	161
5.1.3	Sektorová štruktúra hospodárstva	164
5.1.4	Zahraničný obchod a investície	174
5.2	Uzbekistan	180
5.2.1	Všeobecná charakteristika	180
5.2.2	Makroekonomický vývoj	183
5.2.3	Sektorová štruktúra hospodárstva	184
5.2.4	Zahraničný obchod a investície	188
5.3	Kirgizská republika	191
5.3.1	Všeobecná charakteristika	191
5.3.2	Makroekonomický vývoj	194
5.3.3	Sektorová štruktúra hospodárstva	196
5.3.4	Zahraničný obchod a investície	199
5.4	Tadžikistan	202
5.4.1	Všeobecná charakteristika	202
5.4.2	Makroekonomický vývoj	205
5.4.3	Sektorová štruktúra hospodárstva	205
5.4.4	Zahraničný obchod	209

6	Analýza ekonomík kaukazských štátov SNŠ	211
6.1	Štáty SNŠ na južnom Kaukaze	211
6.2	Arménsko	216
6.2.1	Všeobecná charakteristika	216
6.2.2	Makroekonomický vývoj	219
6.2.3	Sektorová štruktúra hospodárstva	220
6.2.4	Zahraničný obchod	228
6.3	Azerbajdžan	229
6.3.1	Všeobecná charakteristika	229
6.3.2	Makroekonomický vývoj	233
6.3.3	Sektorová štruktúra hospodárstva	236
6.3.4	Investície	238
	Záver	241
	Literatúra	245
	Register	251

Zoznam tabuliek

2.1	Pristúpenie a ratifikácia Dohody o zriadení SNŠ jednotlivými členskými štátmi	26
2.2	Inflácia v ZSSR	27
2.3	Súhrnné ekonomické ukazovatele Spoločenstva nezávislých štátov	31
2.4	Všeobecné údaje jednotlivých štátov SNŠ	32
3.1	Vybrané makroekonomické ukazovatele RF	49
3.2	Základné makroekonomické ukazovatele	51
3.3	Postavenie Ruskej federácie vo svete podľa výroby vybraných priemyselných a poľnohospodárskych výrobkov v roku 2009	53
3.4	Platobná bilancia Ruskej federácie	55
3.5	Štátny rozpočet Ruskej federácie	56
3.6	Devízové rezervy Ruskej federácie	58
3.7	Zahraničná zadlženosť Ruskej federácie (apríl 2012)	59
3.8	Štruktúra HDP Ruskej federácie (2009)	61
3.9	Sektorová štruktúra HDP Ruskej federácie	62
3.10	Rating štátov podľa produkcie energetických surovín na jedného obyvateľa	70
3.11	Výroba elektrickej energie v RF	72
3.12	Doprava v Ruskej federácii	74
3.13	Zahraničnoobchodná bilancia	78
3.14	Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu	79
3.15	Agregovaná teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu	80
3.16	Komoditná štruktúra exportu, bez štátov SNŠ (bežné ceny)	80
3.17	Komoditná štruktúra importu, bez SNŠ (bežné ceny)	81
3.18	Zahraničné investície do ekonomiky Ruskej federácie	83
3.19	Zahraničný obchod SR a Ruska	84
3.20	Importné a tranzitné objemy zemného plynu z RF	85
3.21	Ukazovatele rozvoja ekonomiky a palivovo-energetického komplexu Ruskej federácie v roku 2008 a predpovedné ukazovatele Energetickej stratégie RF do roku 2020	89

4.1	Základné ekonomické ukazovatele	99
4.2	Zahraničný obchod Ukrajiny	106
4.3	Dynamika zahraničného obchodu Ukrajiny s tovarmi	107
4.4	Priame zahraničné investície na Ukrajinu	108
4.5	Zahraničný obchod s tovarom v rokoch 2004–2009 (v mil. USD)	126
4.6	Zahraničný obchod so službami v Bielorusku	127
4.7	Odvetvová štruktúra prílevu PZI do bieloruskej ekonomiky . .	128
4.8	Prílev priamych zahraničných investícií do Bieloruska	130
4.9	Národnostné zloženie (r. 2010)	139
4.10	Periodizácia reforiem	140
4.11	Makroekonomické štatistické údaje Moldavskej republiky . . .	143
5.1	Demografický vývoj a štruktúra obyvateľstva Kazachstanu (údaje v tis. obyvateľov)	160
5.2	Základné ekonomické ukazovatele Kazachstanu	163
5.3	Verejná a súkromná zahraničná zadlženosť Kazachstanu . . .	173
5.4	Zahraničný obchod Kazachstanu	175
5.5	Teritoriálna štruktúra prílevu zahraničných investícií do Ka- zachstanu (v mil. USD)	177
5.6	Zahraničnoobchodná bilancia Uzbekistanu (2010)	184
5.7	Vývoj zahraničného obchodu Uzbeckej republiky (mil. USD) .	188
5.8	Zahraničný obchod Kirgizska	199
5.9	Zahraničnoobchodná bilancia Tadžikistanu	209
6.1	Počet obyvateľov štátov Kaukazu podľa prognózy OSN	214
6.2	Vývoj inflácie a rastu HDP v Azerbajdžane	233
6.3	Štátny rozpočet Azerbajdžanu	235
6.4	Sektorová štruktúra HDP Azerbajdžanu	237
6.5	Investície v Azerbajdžane	238
6.6	Komparácia údajov podľa výšky HDP (PPP) za roky 2001 a 2011	243

Zoznam obrázkov

2.1	Mapa Spoločenstva nezávislých štátov	23
2.2	Štruktúra HDP RF v r. 2009 a ZSSR v r. 1989	29
3.1	Ruská federácia	39
3.2	Administratívna štruktúra Ruskej federácie	42
3.3	Politická karikatúra	46
3.4	Dlhodobý demografický trend v Ruskej federácii (v ľavo) a graf prirodzeného prírastku obyvateľstva a migrácie (v pravo)	48
3.5	Vývoj HDP Ruskej federácie (v prepočte cez paritu kúpnej sily)	52
3.6	Karikatúra z časopisu „Promyšlennye vedomosti“ (r. 2000) . .	55
3.7	Vývoj verejnej zadlženosti RF (údaje v % HDP)	59
3.8	Efektivita výroby v automobilovom priemysle (r. 2011)	65
3.9	Dynamika výroby automobilov v Ruskej federácii	66
3.10	Významné náleziska ropy	67
3.11	Významné náleziska prírodného plynu	68
3.12	Štruktúra svetových zásob ropy a zemného plynu (napravo) podľa krajín (2008)	69
3.13	Zahraničný obchod Ruskej federácie	78
4.1	Mapa Ukrajiny	93
4.2	Demografický trend na Ukrajine	96
4.3	Priemerný mesačný plat v ukrajinskej ekonomike v roku 2011	98
4.4	Vývoj množstva dobytka a výroby mäsa	100
4.5	Výroba osobných automobilov na Ukrajine	101
4.6	Sieť ropovodov a plynovodov na Ukrajine	103
4.7	Bielorusko	113
4.8	Demografický trend v Bielorusku	116
4.9	Obchodná bilancia Bieloruska	118
4.10	Mapa Moldavskej republiky	131
4.11	Etnické zloženie obyvateľstva Moldavskej republiky	137
4.12	Demografický trend v Moldavsku	139
4.13	Dynamika priemyselnej výroby v Moldavskej republike	150
5.1	Kazachstan	155

5.2	Migračné saldo	160
5.3	Demografický trend v Kazachstane	161
5.4	Index priemyselnej výroby	167
5.5	Mapa Uzbekistanu	180
5.6	Vývoj počtu obyvateľstva v Uzbekistane	182
5.7	Pestovanie bavlny	185
5.8	Mapa Kirgizskej republiky	191
5.9	Obyvateľstvo Kirgizskej republiky	194
5.10	HDP na jedného obyvateľa v Kirgizsku	195
5.11	Vývoj fyzických objemov priemyselnej výroby (1991=100 %) .	196
5.12	Mapa Tadžikistanu	202
6.1	Fyzická mapa Kaukazu	213
6.2	Mapa Arménska	216
6.3	Demografický trend v Arménsku	219
6.4	Mapa Azerbajdžanu	229
6.5	Národnostné zloženie Kaukazu	232

Zoznam skratiek

CMITS	Stredoázijský medzinárodný informačný systém
CÚ	Colná únia
EAC	Eurázijský zväz
EBRD	Európska banka rekonštrukcie a rozvoja
EurAsEC	Eurázijské hospodárske spoločenstvo (angl. The Eurasian Economic Community)
HDP	Hrubý domáci produkt
JEP	Jednotný ekonomický priestor
MD	Moldavská republika
MMF	Medzinárodný menový fond
NATO	Organizácia severoatlantickej zmluvy (angl. North Atlantic Treaty Organization)
NBB	Národná banka Bieloruska
OBSE	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
ODKB (CSTO)	Organizácia zmluvy o kolektívnej bezpečnosti (angl. Collective Security Treaty Organisation)

OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, (angl. Organization for Economic Cooperation and Development)
PB	Platobná bilancia
PSA	Dohody o zdieľaní produkcie, ang. Production Sharing Agreements
PZI	Priame zahraničné investície
RF	Ruská federácia
SNŠ	Spoločenstvo nezávislých štátov
TNK	Transnacionálne korporácie
WTO	Svetová obchodná organizácia (angl. World Trade Organization)
ZO	Zahraničný obchod
ZSSR	Zväz sovietskych socialistických republík

Predslov

„Умом Россию не понять,
Аршином общим не измерить.
У ней особенная статья,
В Россию можно только верить.“

Fiodor Ivanovič Tjutčev, 1866

Predkladaná monografia sa zaoberá analýzou ekonomík štátov Spoločenstva nezávislých štátov. Hlavne oblasti výskumu sa sústredili na analýzu makroekonomických ukazovateľov jednotlivých štátov, skúmanie ich vývoja a perspektív rozvoja.

Monografia je rozdelená na šesť kapitol s tým, že ekonomike Ruskej federácie bola venovaná samostatná kapitola vzhľadom na jej význam v rámci spoločenstva. Ostatné štáty SNŠ boli zjednotené do kapitol podľa regionálneho princípu: európske štáty SNŠ, kaukazské a stredoázijské štáty SNŠ.

Prvá kapitola predstavuje úvod do problematiky a definuje pojmy a základné kategórie.

Druhá kapitola bola venovaná Spoločenstvu nezávislých štátov. Analyzovali sme vznik tejto organizácie a jej význam pre zúčastnené štáty. Spolu s tým venujeme pozornosť aj iným integračným zoskupeniam, ktoré boli vytvorené na postsovietskom priestore.

Tretia kapitola bola venovaná ekonomike Ruskej federácie. Skúmali sme makroekonomický vývoj, silné a slabé stránky jednotlivých sektorov ekonomiky, dynamiku zahraničného obchodu a investícií a v neposlednom rade vzájomné ekonomické vzťahy so Slovenskou republikou.

Štvrtá kapitola bola venovaná ekonomikám európskych štátov SNŠ: Bielorusko, Ukrajina a Moldavsko.

Piata kapitola sa zaoberá skúmaním ekonomík stredoázijských štátov spoločenstva a Kazachstanu, napriek tomu, že časť teritória Kazachstanu sa geograficky nachádza v európskej časti Eurázie. Kapitola skúma tieto ekonomiky: Kazachstan, Uzbekistan, Kirgizsko a Tadžikistan.

Šiesta kapitola skúma ekonomiky štátov členov SNŠ na južnom Kaukaze: Arménsko a Azerbajdžan.

